

Література

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник.- К.: Либідь, 1997.
2. Грин Н., Стаут У., Тейлор Д. Биология . В 3 т. Т.3: Пер. с англ. / Под ред. Р.Сонера. - М.: Мир, 1990. - 376 с.
3. Заянчковский И.Ф. Животные: приметы и предрассудки. - М.: Знание, 1991. - 256 с.
4. Комиссаров Б.Д. Методологические проблемы школьного биологического образования. - М.: Просвещение, 1991. - 160 с.
5. Молис С.С., Молис С.А. Активные формы и методы обучения биологии: Животные: Кн. для учителя: Из опыта работы. - М.: Просвещение, 1988. - 176 с.
6. Эттенборо Д. Живая планета: Пер с англ. / Предисл. Н. Дроздова. - М.: Мир, 1988. - 328 с.

Н.В.Волкова

ВИСОКИЙ РІВЕНЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ЯК ОСНОВА ЙОГО ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ

В публикации анализируются пути развития информационной культуры будущего педагога как основы его творческой активности. Рассматриваются операции с полученной информацией, подчеркивается их значимая роль в формировании информационной компетенции учителя.

The ways of development of future teacher's information culture as a basis of his creativity are being analyzed in the article. The operations with the received information are being considered and their main role in forming of teacher's information competence is being underlined.

Робота з будь-яким джерелом інформації має свою сформовану поетапність, свою систему прийомів, які в подальшому забезпечать підвищення рівнем інформаційної культури майбутнього фахівця. Так, наприклад, працюючи з книгами, монографіями, потрібно, перш за все, ознайомитися з видавничою анотацією, що друкується на звороті титульного

аркуша. Це допоможе визначити зміст джерела, доцільність його подальшого використання. Пошук інформації здійснюють за алфавітом, предметним покажчиком або змістом. Потрібні відомості конспектують, ксерокопіюють, роблять висновки. Якщо виписки не входять до конспекту, їх зручно використовувати на аркушах однакового формату (наприклад, половина альбомного аркуша). При цьому неодмінно зазначають усі бібліографічні відомості про першоджерело.

Ряд науковців, зокрема В.Афанасьєв, В.Биченков, Г.Воробйов, О.Гаврилов, Е.Жилін, А.Зам'ятин, Р.Калюжний, М.Соколов, В.Ткаченко, В.Холох та інші, зробили певний внесок у вивчення і теоретичне обґрунтування питань, які стосуються інформаційної культури. Так, В. Биченков у праці "Информация и ее социальные последствия" зазначає, що людське суспільство не могло б існувати, якби люди не вступали у спілкування між собою, не обмінювались інформацією. На його думку, інформація стає нині одним із важливих ресурсів суспільства [9,4].

У різних ланках безперервної освіти продовжують розвиватися педагогічні традиції викладання основ наук як результатів суспільно-історичної практики, яка замінюється знаковою системою – навчальною інформацією. Звідси найпоширенішими в освіті залишаються семіотичні моделі навчання [2].

Наступний шлях одержання нової інформації – систематичний перегляд періодичних видань.

До прийомів роботи з періодичними виданнями належать:

- 1) систематичне накопичення вирізок із газет та журналів;
- 2) робота з анотованими джерелами інформації (реферативними журналами);
- 3) використання закладок у журналах;
- 4) ведення карток перегляду журналів.

Перед роботою з періодикою необхідно ознайомитися із заготовками статей та вибрати матеріали для читання. Далі переглянути відібрані статті та зупинитися на матеріалі для ретельного вивчення, ксерокопіювання.

Якщо вчитель зберігає підшивки методичних журналів за декілька років, для швидкого знаходження необхідних матеріалів можна використовувати кольорові закладки або скріпи в них. Кольором кодують матеріал певної теми.

Для довготривалого опрацювання періодичних видань використовують і картки перегляду журналів. На картці вказують, які числа повністю переглянуті, в яких числах знайдені важливі матеріали (приміром, ті, що стосуються нестандартних уроків). Суттєву допомогу в пошуці наукової літератури надають літописи, реферативні журнали.

Але не все, що читається, можна відразу використовувати у процесі роботи. У зв'язку з цим виникає проблема систематизації та зберегання переглянутих матеріалів. Для проведення дослідження важливо не лише зберегти саму інформацію, але й власні думки, що виникали під час опрацювання нових фактів.

Таким чином, одержана інформація на другому етапі роботи має бути диференційована та систематизована для зручності використання. Оцінювання та відбір відбувається на основі властивостей самої інформації, а саме: корисності, повноти, достовірності, новизни, цінності [3,11].

Важливою є розробка індивідуальної інформаційної системи. Зібрані матеріали поповнюють індивідуальну інформаційну систему вчителя, яка може бути розроблена у формі паперової картотеки або ж подана у комп'ютерному варіанті.

Така система включає:

- 1) каталог книжок домашньої бібліотеки та літератури, що знаходиться в кабінеті, шкільній бібліотеці тощо;
- 2) картотеку журнальних статей із педагогічних психологічних, методичних, фахових періодичних видань;
- 3) тематичну картотеку вирізок, виписок, ксерокопій із різних джерел;
- 4) тематичну та методичну картотеку тощо.

Продуктивні ідеї для створення картотеки запропоновані А.О.Гіном [4]. Це збирання додаткової інформації (факти, задачі, загадки, ігри, афоризми, типові

помилки учнів і т.ін.) та рубрикування карток не тільки за тематичною інформацією курсу, але й методичною, що пов'язана з прийомами її використання вчителями на уроці.

Отже, картотека сприятиме не лише оперативній та ефективній підготовці до занять, підвищить їхню інформативність, але й допомагатиме вчителям під час роботи над сценаріями позакласних заходів (конкурсів, вікторин, ігор, вечорів); випуску шкільних тематичних газет; розробленні олімпіадних завдань тощо.

До того ж, індивідуальна інформаційна система необхідна вчителям не лише для організації професійної, але й інноваційної діяльності. Вона слугує своєрідним банком педагогічних та методичних ідей, дозволяє оцінити ступінь вивчення тієї чи іншої педагогічної проблеми. До позитивних якостей її також можна віднести і можливості співставлення, порівняння та поновлення матеріалів. Інформація, зібрана у вигляді картотеки, досить зручна для проведення досліджень, вона є основою творчості, джерелом нових уявлень та ідей [6, 158-160].

Наступний етап інформаційної діяльності педагогів - використання одержаних відомостей.

Визначимо вміння, які потрібні вчителям для використання зібраних матеріалів у педагогічній роботі:

1. Трансформувати наукову інформацію у навчальну, подавати її в доступній для розуміння формі, враховуючи рівень підготовленості учнів, особливості сприймання, але без зміни змісту.
2. Синтезувати інформацію з різних тем (внутрішньопредметні зв'язки), джерел, навчальних дисциплін, наукового та художнього пізнання (міжпредметні зв'язки).
3. Змінювати форми опису, характер (репродуктивний - проблемний) сповіщення для учнів.

Отже, адаптована наукова інформація на цьому етапі інформаційної діяльності вчителя набуває нової форми.

Зважаючи на поступову втрату провідної ролі учителя як основного джерела інформації для учнів, звернемо увагу педагогів на можливість створення своєрідного інформаційного

середовища окремого уроку, системи занять, шкільного предмета взагалі та організації власної діяльності й роботи учнів у останньому.

Найчастіше інформаційне середовище визначається як сукупність усіх потоків інформації, у центрі яких постійно перебуває людина, результат їх перетину та взаємодії [5].

В "Українському педагогічному словнику" інформаційно-навчальним середовищем називають сукупність умов, які сприяють виникненню й розвитку процесів інформаційно-навчальної взаємодії між учнями, викладачем і засобами нових інформаційних технологій, а також формуванню пізнавальної активності учня за умови наповнення компонентів середовища (різні види навчального, демонстраційного обладнання, програмні засоби й системи, навчально-наочні посібники тощо) з предметним змістом певного навчального курсу [4].

Інформаційне середовище, в якому перебувають учні на уроці, створюється різними носіями інформації: учителем, іншими учнями, дидактичними матеріалами та засобами наочності. Причому кожен з компонентів відіграє певну роль у навчально-виховному процесі.

Майбутній фахівець інформацію може отримувати через тексти підручників, описи технологічних операцій в інструкційних картках, короткі сповіщення в інформаційних картках.

Структуровану систему прийомів роботи з вербальною інформацією можна відобразити так:

Враховуючи той факт, що робота вчителів з вербальною інформацією для організації навчально-виховного процесу основна, прийоми роботи з нею ми розділяємо на *прості* й *комбіновані*. Останні будуються на базі простих і вимагають переведення або поєднання різних форм наукового та художнього описів матеріалу

Прийоми структурування (виділення головною й другорядною в тексті, поділ матеріалу на частини та встановлення логічних зв'язків між ними, вибір опорних слів) застосовуються в роботі з текстовою інформацією для

підвищення ефективності запам'ятовування й відтворення опрацьованого.

Досить поширені різноманітні **прийоми згортання** вербальної інформації, що дозволяють зменшити її обсяг, зберігаючи при цьому її зміст. Структурована та згорнута інформація письмово фіксується за допомогою плану, тез, конспекту, схеми тощо.

Деякими з цих прийомів учні оволодівають ще у загальноосвітній школі, рештою - самостійно, під час подальшого навчання.

Особливу роль у навчальному процесі вищої школи відіграє вміння вести конспекти: розміщувати записи на аркуші, використовуючи скорочення, прийоми швидкого письма, колір і т.п.

Переведення вербальної інформації в інший вид або форму опису ми відносимо до **приймів перекодування**. Як правило, це призводить до зміни обсягу інформації. Так, схематичний, математичний, графічний описи можуть мати менший обсяг, а отже, більшу щільність інформації. Таким чином, **вербальну** інформацію можна передати схематично, технічним або художнім малюнком, формулами, можливі і зворотні перетворення

Доцільно, щоб опрацьована учнями навчальна інформація, подавалася шляхом поєднанням декількох форм: тексту, малюнків, схем, формул [1].

Наприклад, учителі трудового навчання можуть використовувати для створення дидактичних матеріалів варіанти перекодування або ж сполучення різних форм інформації: "текст - художній малюнок", "текст - технічний малюнок", "текст - формула", "технічний малюнок - формула", "художній малюнок - технічний малюнок".

Приєм схематизації інформації розглядаємо у двох значеннях: як комбінований, що передбачає одночасне структурування і згортання вербальної інформації та побудову структурно-логічних схем тексту як перекодування (переведення вербальної форми опису у схематичну).

Отже, навчальна інформація може подаватися за допомогою різних описів.

Графічне зображення як носій інформації має свої чітко визначені прийоми роботи. Великі обсяги інформації, використовуваної у навчально-виховному процесі, передаються схемами, кресленнями, графіками, діаграмами, географічними картами.

Незважаючи на те, що в семіотиці знаки не відокремлюють від малюнків, за змістом та характером утіленої в них інформації вони різні. Безперечно, знак і малюнок - матеріалізовані носії образу, замітники об'єкта. Але малюнки описують предмети і явища, які ми реально бачимо, зберігають геометричну подібність, зовнішні ознаки предметів. Знаки також умовно репрезентують дійсність, але їхнє змістове наповнення розробляється людиною.

Слід сказати, що зображення, моделі, знаки відіграють усе більшу роль у навчанні, витісняючи звичні тексти [8]. Робота зі знаками (знаковими системами), переведення однієї знакової системи в іншу, кодування й декодування та інші процедури стають невід'ємним атрибутом діяльності людини інформаційного суспільства.

Розвиток інформаційної культури вчителя визначаються знаннями та вміннями працювати як з науковою, так і навчальною інформацією.

Література

1. Башмаков М.И., Позняков С.Н. Планирование учителей своей деятельности // Школьные технологии.-2001.-№1.-с.30.
2. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход.-М.: Высш. шк., 1991.-207с.
3. Воробьев Г.Г. Твоя информационная культура.-М.: Молодая гвардия, 1988.-с. 11.
4. Гин А.А. Картотека учителя // Школьные технологии. - 2001.-№2.-С.153-156.
5. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник.-К.: Либідь, 1997.-с.149.

6. Зыков В.В. Основы информационной культуры: Учеб. Пособие для вузов.-Тюмень: Изд-во Тюмен. Гос. Ун-та, 1999.-196с.].
7. Мурашковская И.Н. Работа учеников с картотекой // Школьные технологии.-2001.-№2.-С.158-160.
8. Педагогика / Под ред.. П.И. Пидкасистого.-М.: Пед. общество России,1998.-с.188.
9. Сливка С.С. Інформаційна культура юриста.-Івано-Франківськ, 1996.-С.155.

Ю.М.Короткова

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВІДДІЛЕНЬ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ГРЕЦІЇ

В статье рассматриваются структурные особенности учебных планов девяти университетских педагогических отделений начального образования Греции, а именно определяются типы учебных дисциплин и способы их группирования.

In the article of Korotkova Yuliya "The structure of the plans of the pedagogical departments for the preparation of primary-school teachers in Greece" the structure of curriculum, types of disciplines of 9 pedagogical university departments for the preparation of primary-school teachers are discussed.

Стрімкий розвиток науки, техніки, технологій, який є відмінною ознакою сучасності, вимагає відповідних темпів оновлення змісту освіти, у тому числі і педагогічної, що має знайти своє відбиття перш за все у змісті навчальних планів освітніх педагогічних закладів. У цьому плані, на нашу думку, великого значення набуває критичне вивчення та застосування позитивного досвіду країн зарубіжжя. Цікавим з цього приводу може стати досвід грецької педагогічної науки, який у нашій країні є зовсім не дослідженим.

Мета статті – подати характеристику структури навчальних планів університетських педагогічних відділень початкової освіти Греції, а саме визначити типи навчальних дисциплін та способи їх групування.